

УДК 378.147:78-796.012.2

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.71-1.27>

Ю. Г. Паламарчук

кандидат наук із фізичного виховання і спорту,
завідувач кафедри теорії і методики фізичного виховання та спорту
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

О. А. Самойленко

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник,
заступник директора з наукової роботи
Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України

С. М. Ящук

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри професійної освіти та технологій за профілями
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

В. П. Комар

старший викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

В. П. Хорошун

старший викладач кафедри тактики командно-штабного факультету
Національної академії Національної гвардії України

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МОДЕЛІ КЕРІВНИЦТВА ОСОБИСТІСНИМ ЗРОСТАННЯМ СПОРТСМЕНІВ ВИСОКОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ – ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Статтю присвячено актуальним питанням теоретичної побудови сучасної педагогічної моделі керівництва особистісним зростанням спортсменів-єдиноборців (самбістів) високої кваліфікації з урахуванням їх навчання в спеціалізованих навчальних закладах спортивного профілю. Головною метою цієї роботи є розроблення педагогічної моделі керівництва особистісним зростанням спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації (здобувачів вищої освіти спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю).

Відповідно до моніторингу науково-методичної та спеціальної літератури (інтернет-ресурсів) у вибраному напрямі дослідження (перший етап дослідження), членами науково-дослідної групи встановлено, що більшість наукових здобутків провідних учених і практиків розроблені виключно в напрямках здобуття оптимальної психофізичної форми спортсменів (здобувачів вищої освіти) до змагань різних рівнів, без урахування потреб на самоосвітню діяльність відповідно до обраного ними фаху. Варто зауважити, що наявні педагогічні моделі зазначеного напрямку дослідження, схожі за своєю структурою, змістом та блоками, є не актуальними та потребують удосконалення.

Другий етап дослідження був присвячений розробленню педагогічної моделі керівництва особистісним удосконаленням спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації (самбістів, здобувачів вищої освіти спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю), яка включає такі складники: цілі впровадження педагогічної системи; задачі освітньо-виховного (навчально-тренувального) процесу; методи організації та оптимізації педагогічного процесу; технологія прискореного особистісного зростання з технічними засобами навчання; умови прискореного особистісного зростання; відбір властивостей особистості та спеціальні рекомендації.

Варто зауважити (очікується), що вірна та збалансована алгоритмізація побудови зазначеної педагогічної моделі забезпечить особистісне зростання спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації (здобувачів вищої освіти спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю) без зниження їх спортивних результатів.

Ми вважаємо, що для побудови педагогічної системи керівництва особистісним зростанням спортсменів-єдиноборців з урахуванням особливостей їх навчання в закладах вищої освіти, доцільною є організація експериментального дослідження, яке допоможе наповнити зміст відповідних компонентів моделі педагогічної системи керівництва особистісного зростання – його завдання та контроль результатів впровадження зазначеної системи, засобами визначення особливостей, специфічності вираження особистісних властивостей спортсменів-єдиноборців в умовах навчання в закладах вищої освіти, можливості їх формування, їх цінності та особливості взаємозв'язку. Перспективи подальших досліджень передбачають проведення педагогічного експерименту, спрямованого на визначення ефективності розробленої членами науково-дослідної групи педагогічної моделі.

Ключові слова: єдиноборці, здобувачі вищої освіти, освітній процес, особистісне зростання, педагогічна модель, професійні компетентності, тренувальний процес.

Постановка проблеми. Теоретичний аналіз науково-методичної та спеціальної літератури, узагальнення практичного досвіду багаторічної підготовки спортсменів олімпійських та неолімпійських видів спорту до змагань різних рівнів виявили потребу та важливість формування системи наукових знань щодо закономірностей керівництва їх особистісним зростанням в умовах навчання у спеціалізованих навчальних закладах спортивного профілю (Н.Л. Височіна [1], М.М. Філіппов [2]).

Проведені дослідження свідчать про те, що в сучасному спорті спостерігається постійне збільшення рівня спортивних досягнень, зростає кількість змагань, а також підвищуються вимоги до всебічної підготовки висококваліфікованих атлетів, які здебільшого є здобувачами вищої освіти спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю, що потребує відповідного індивідуального підходу до керівництва їх особистісним зростанням. Крім цього, відбувається значне підвищення тренувальних і змагальних навантажень, що є передумовою всебічного використання засобів і методів психологічного забезпечення у спортивній підготовці [3; 4].

Помічено, що нестача інформації в галузі психологічного забезпечення насамперед спостерігається у спорті вищих досягнень, де пошук методів підвищення ефективності змагальної діяльності є важливою частиною процесу підготовки, а збереження спортивної майстерності вимагає від спортсмена наявності не тільки розвинених емоційно-вольових якостей, а й психічної витривалості. Разом із тим актуальності набуває розроблення сучасних педагогічних моделей, спрямованих на керівництво особистісним зростанням висококваліфікованих атлетів, які навчаються в закладах вищої освіти. Це дасть змогу інтенсифікувати освітній процес спортсменів високої кваліфікації та забезпечить високу їх результативність під час участі у змаганнях різних рангів [5; 6].

Дослідження проведено відповідно до плану науково-дослідної роботи і дослідно-конструкторських робіт кафедри теорії і методики фізичного виховання та спорту Комунального закладу вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» (2019–2020 р.р.).

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Відповідно до моніторингу сучасної науково-методичної та спеціальної літератури (інтернет-джерел) нами встановлено, що питанням розвитку особистості індивіда, а зокрема здобувачів вищої освіти, які займаються на доволі високому рівні різними видами спорту, присвячені наукові праці С.А. Абрамова, К.В. Ананченка, З.М. Діхтяренка, В.Ф. Бойка, Н.Ю. Волянюка, А.П. Веселовського, Е.А. Єрмоменка, Г.В. Ложкіна, Б.А. Максимчука,

О.М. Плюща та інших провідних учених і практиків зазначеного напрямку дослідження.

Своєю чергою, питанням дослідження систем керівництва особистісним удосконаленням спортсменів високої кваліфікації присвячені наукові праці Ю.Д. Родіни [7], Г.М. Бойка, Н.Л. Бабіча [8], С.А. Нікітенка, А.О. Нікітенка [9], В.А. Стадника [10], В.Г. Саєнка [11] та інших учених і практиків. Варто зауважити, що більшість напрацювань перелічених вище учених розроблені виключно в напрямках здобуття оптимальної психофізичної форми спортсменів (здобувачів вищої освіти) до змагань різних рівнів, без урахування потреб на самоосвітню діяльність відповідно до вибраного фаху.

Подальший аналіз науково-методичної та спеціальної літератури дав нам змогу визначити низку робіт В.М. Костюкевича [12], Г.М. Арзютова [13], К.В. Ананченка, С.Л. Пакуліна [14], В.С. Ашаніна, А.М. Литвиненка [15], М.С. Буренка, В.М. Костюкевича, Р.І. Любича, О.А. Моргунова, Л.П. Пилипея, О.С. Пономарьова, О.В. Хацаюка, О.А. Яреценка, в яких розкриваються основні складники побудови сучасних педагогічних моделей, які за своєю структурою та змістом (функціональністю) забезпечують формування необхідних професійних компетентностей у спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації в умовах багаторічного тренування та професійної освіти.

Варто зауважити, що нинішні педагогічні моделі зазначеного напрямку дослідження, схожі за своєю структурою, змістом та блоками, є не актуальними та потребують відповідної модернізації. Крім цього, незважаючи на значну кількість робіт вибраного нами напрямку наукових розвідок, питанням розроблення сучасних педагогічних моделей керівництва особистісним удосконаленням спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації, здобувачів вищої освіти спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю уваги не присвячено, що підкреслює актуальність дослідження.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є розроблення педагогічної моделі керівництва особистісним зростанням спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації (здобувачів вищої освіти спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю).

Для досягнення мети дослідження планувалося вирішити такі завдання:

- провести аналіз науково-методичної та спеціальної літератури (інтернет-джерел) у напрямі систем керівництва особистісним удосконаленням спортсменів високої кваліфікації;
- здійснити аналіз наявних педагогічних моделей, які за своєю структурою та змістом (функціональністю) забезпечують формування необхідних професійних компетентностей у спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації в умовах багаторічного тренування та професійної освіти;

- розробити педагогічну модель керівництва особистісним зростанням спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації (здобувачів вищої освіти спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю).

Виклад основного матеріалу. З метою досягнення мети та завдань дослідження було створено науково-дослідну групу, до складу якої увійшли провідні теоретики та практики спортивних та службово-прикладних єдиноборств, які використовуються в системі підготовки майбутніх офіцерів Національної гвардії України та фахівців фізичного виховання різних груп населення.

На першому етапі дослідження (січень-лютий 2020 р.) проведено аналіз науково-методичної та спеціальної літератури у вибраному напрямі дослідження (з урахуванням основних його завдань). Відповідно до вищезазначеного, членами науково-дослідної групи встановлено, що у своїй практичній діяльності тренери під час реалізації завдань виховного спрямування не завжди мають наукові обґрунтування для їх деталізації. Крім цього, постановка зазначених завдань нерідко відбувається у формальному вигляді, а саме: зміст завдань відображає виховання корисних у всіх випадках особистісних властивостей. Варто також підкреслити, що у зазначених обставинах тренери керуються виключно особистим досвідом та інтуїцією, але, на нашу думку, є аргументи, які вказують на те, що це помилковий напрям:

- склад властивостей, які потребують корекції, має бути визначеним експериментальним шляхом, оскільки для кожного тренера найбільш цінним може бути свій особистий склад зазначених властивостей;
- деякі властивості (яскраво виражені) можуть мати й негативне значення;
- у деяких обставинах тренувального процесу розвинути та вдосконалити певні властивості (фізичні якості та ін.) є неможливим, зокрема, завдання, поставлені тренером, не завжди є досяжними;
- не завжди враховується рівень розвитку цих властивостей в атлетів;
- не враховується специфіка виду спорту як фактора зміни вираженості особистісних властивостей;
- не завжди враховуються індивідуально-типологічні особливості індивіда.

Варто зауважити, що нехтування вивченням індивідуально-типологічних особливостей спортсменів, контролем за їх психофізичним станом нерідко призводить до серйозних травм. Тому у процесі розроблення планів тренувань доцільним є урахування вищезазначеного.

Оскільки феномен особистісного зростання являє собою цілісну систему, управління його процесами можливе лише на системному рівні. Жодна складова частина системи педагогічного керівництва окремо не здійснює суттєвого

впливу. Варто зауважити, що сумісно реалізовані педагогічні заходи в комплексі створюють системний ефект прискорення особистісного розвитку та удосконалення спортсменів-єдиноборців. У зазначених обставинах доцільним є побудова педагогічної моделі системи педагогічного керівництва процесом особистісного зростання спортсменів-єдиноборців.

Другий етап дослідження (березень-червень 2020 р.) був присвячений розробленню педагогічної моделі керівництва особистісним удосконаленням спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації (самбістів, здобувачів вищої освіти спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю). Тому в напрямі використання системи педагогічного керівництва можливим є те, що загальний ефект впливу буде переважати суму ефектів, які можна отримати від використання окремих засобів.

Варто також зауважити, що навіть відповідно до аналізу науково-методичної та спеціальної літератури можливим є моделювання педагогічної системи керівництва особистісним ростом. У зазначених обставинах можливим та доцільним є виділення відповідних компонентів зазначеної моделі (цілі впровадження педагогічної системи, її завдання, методи організації та оптимізації педагогічного процесу, контроль відповідно до результатів її впровадження).

Свою чергою, перелік компонентів моделі педагогічної системи керівництва особистісним зростанням є загальним для всіх систем (важливим також є змістове її наповнення). Для прикладу, неможливо здійснювати виховання взагалі, без деталізації того, що саме необхідно змінити в поведінці об'єкта виховання. Для наповнення змістом двох перших компонентів моделі педагогічної системи керівництва особистісним ростом необхідно провести константувальне дослідження, яке дасть змогу визначити відповідні властивості особистості, розвиток яких є можливим та доцільним.

Для цього необхідно дослідити таке: чи є відповідна властивість особистості специфічною для здобувачів вищої освіти, які займаються єдиноборствами (боротьбою самбо та іншими видами єдиноборств); чи можливим є формування окремих його ознак; яка їх важливість і як вони впливають на показники адаптованості єдиноборців до їх освітньої та тренувальної діяльності; яким чином і якою мірою воно виражене в єдиноборців; який зв'язок із іншими властивостями.

Необхідно зазначити, якщо відповідно до результатів константувального дослідження (педагогічного експерименту) певна властивість відповідає вищезазначеному, то його корекція є необхідною. Ми вважаємо, що таке дослідження має бути доволі масштабним, оскільки відбір властивостей для деталізації виховного впливу має бути здійснений згідно з попереднім аналізом значного об'єму відповідної вибірки специфічних особистіс-

них властивостей. Крім цього, відбір зазначених властивостей є лише однією з багатьох умов побудови педагогічної системи управління особистісним зростанням спортсменів-єдиноборців.

Варто також зауважити, що є умови, які важливо та можна визначити, не організовуючи педагогічного експерименту (константувального експерименту). Якщо йдеться про те, яким змістом наповнити перший та другий компоненти педагогічної моделі системи керівництва особистісним зростанням єдиноборців, то відповідно до аналізу спеціальної літератури [16; 17] можна виділити такі цілі:

- простір (управління комунікацією, формування основних комунікативних якостей);
- час (керівництво самовдосконаленням, формування мотивації та ціннісних орієнтацій);
- енергія (управління самовихованням, формування емоційних та вольових якостей особистості);
- інформація (керівництво пізнавальною діяльністю та формування якостей самопізнання).

Своєю чергою третій компонент включає методи організації та оптимізації педагогічного процесу. Варто також зауважити, що зазначений компонент може бути запозиченим зі спеціальної науково-методичної літератури. Крім цього, його побудова можлива відповідно до узагальнення особистого тренерського досвіду та досвіду інших тренерів. Відповідно, четвертий компонент містить контроль результатів впровадження педагогічної системи і будується відповідно до цінності певної властивості особистості спортсмена-єдиноборця.

Таким чином, для побудови педагогічної системи керівництва особистісним зростанням

спортсменів-єдиноборців з урахуванням особливостей їх навчання в закладах вищої освіти, доцільною є організація експериментального дослідження, яке допоможе наповнити зміст відповідних компонентів моделі педагогічної системи керівництва особистісного зростання – його завдання та контроль результатів впровадження зазначеної системи засобами визначення особливостей, специфічності вираження особистісних властивостей спортсменів-єдиноборців в умовах навчання в закладах вищої освіти, можливості їх формування, їх цінність та особливості взаємозв'язку одного з іншим.

Відповідно до моніторингу науково-методичної та спеціальної літератури, з метою удосконалення моделі педагогічної системи керівництва особистісним зростанням, на наш погляд, необхідно до її складу включити усі наявні та допустимі засоби виховання. Для цього необхідно підготувати спеціальні педагогічні рекомендації виховного спрямування, дотримання яких є доцільними та необхідними під час навчально-тренувальної діяльності, розробити спеціальну педагогічну технологію з технічними засобами навчання, яка спрямована на прискорення особистісного зростання спортсменів-єдиноборців, яка не призведе до зниження їх спортивних результатів.

Таким чином, педагогічна модель керівництва особистісним зростанням спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації (здобувачів вищої освіти спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю) може виглядати таким чином (основні складники викладено на рис. 1).

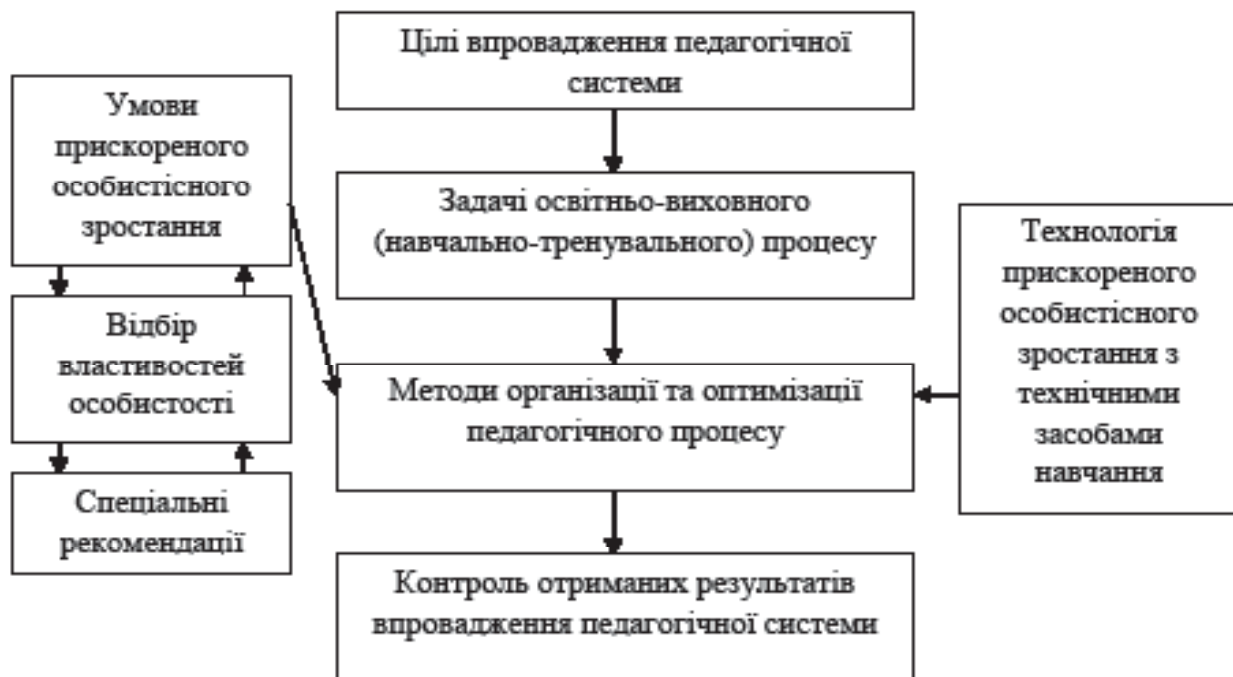

Рис. 1. Педагогічна модель керівництва особистісним зростанням спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації (здобувачів вищої освіти спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю)

Варто також зауважити, що особистісне зростання індивіда призводить до формування особистісної дорослості. У разі оптимальної сформованості особистісних властивостей індивіда та доволі вираженої його мотивації до саморозвитку і особистісного зростання особистісну дорослість доцільно вважати особистісною зрілістю.

Висновки і пропозиції. Відповідно до завдань дослідження нами проведено моніторинг науково-методичної та спеціальної літератури, інтернет-джерел у напрямі використання в освітньому процесі здобувачів вищої освіти (спортсменів високої кваліфікації) систем керівництва їх особистісним удосконаленням, а також здійснено аналіз наявних педагогічних моделей, які за своєю структурою та змістом (функціональністю) забезпечують формування необхідних професійних компетентностей у спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації в умовах багаторічного тренування та професійної освіти.

Таким чином, у результаті дослідження нами розроблено педагогічну модель керівництва особистісним зростанням спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації (здобувачів вищої освіти спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю). Отже, мета роботи досягнута, а поставлені перед нами завдання виконані.

Результати дослідження впроваджені в систему багаторічної підготовки спортсменів-єдиноборців, здобувачів вищої освіти (курсантів): навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій Національного університету оборони України ім. І. Черняховського, Національної академії Національної гвардії України.

Ми рекомендуємо розробити та впровадити в освітній процес здобувачів вищої освіти, які займаються єдиноборствами, методичні рекомендації з організації самостійної роботи (за профілюючими навчальними дисциплінами) під час тривалого перебування на навчально-тренувальних зборах із підготовки до змагань вищих рівнів. Перспективи подальших досліджень передбачають проведення педагогічного експерименту, спрямованого на визначення ефективності розробленої членами науково-дослідної групи педагогічної моделі керівництва особистісним зростанням спортсменів-єдиноборців високої кваліфікації (на прикладі здобувачів вищої освіти Харківської державної академії фізичної культури та курсантів навчально-наукового інституту фізичної культури та спортивно-оздоровчих технологій Національного університету оборони України імені І. Черняховського).

Список використаної літератури:

1. Височіна Н.Л. Психологічне забезпечення у системі підготовки спортсменів в олімпійському

спорті : дис. ... докт. наук з фіз. вих. : 24.00.01. Київ, 2018. 478 с.

2. Филиппов М.М. Современные аспекты психофизиологического понимания надежности спортсмена. *Наука в олимпийском спорте*. 2014. № 4. С. 29–35.
3. Рубан Л.А., Хацаюк О.В., Ярещенко О.А., Корольов А.І., Оленченко В.В. Вегетативна реактивність у спортсменів у стані перетренованості. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2019. № 4 (72). С. 54–59.
4. Ens G.I., D. Paskevich B.C., Vandervies A.S. Mental toughness, mental skills, and hardiness in team and individual athletes. *Journal of exercise, movement, and sporthome*. 2016. № 48 (1). P. 83–89.
5. Petruhnov A.I., Ruban L.A., Okun D.O., Honcharov A.I., Lytovchenko A.S., Ananchenko K.V., Khatsaiuk O.V., Turchynov A.V., Garkavy O.A. A Quality Factor Of Cardiovascular System Reaction On A Daily Physical Exertion Of Students. *Research Journal of Pharmaceutical, Biological and Chemical Sciences*. 2019. № 10 (2). P. 521–525.
6. Hoar S.I., Dithurbide L.A., Goss J.W. Future directions for building meaningful research and innovation partnerships for applied sport psychology in high performance sport. *Journal of exercise, movement, and sporthome*. 2016. № 48 (1). P. 99.
7. Родіна Ю.Д. Удосконалення психологічної підготовленості яхтсменів високої кваліфікації на основі прийомів особистісної саморегуляції : дис. ... канд. наук із фіз. вих. : 24.00.01. Дніпро, 2018. 21 с.
8. Бойко Г.М., Бабіч Н.Л. Діагностика несприятливих психічних станів та їх корекція у спортсменів із порушеннями психофізичного розвитку. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 2 (36). С. 3–14.
9. Нікітенко С.А., Нікітенко А.О. Визначення резервів удосконалення спеціальних дій боксерів під впливом зміни їхньої координаційної складності. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту*. 2005. № 12. С. 10–15.
10. Стадник В.А. Розвиток механізмів особистісної корекції емоційної напруженості при діяльності в екстремальних умовах (на прикладі спортивної діяльності) : автореф. ... канд. псих. наук : 19.00.03. Київ, 1999. 17 с.
11. Саєнко В.Г. Побудова тренувального процесу спортсменів різної кваліфікації, які спеціалізуються з кіокушинкай карате : автореф. ... канд. наук із фіз. вих. : 24.00.01. Київ, 2008. 22 с.
12. Костюкевич В.М. Теорія і методика тренування спортсменів високої кваліфікації : навч. посібник. Вінниця : «Планер», 2007. 273 с.

13. Арзютов Г.М. Теорія і методика поетапної підготовки спортсменів (на матеріалі дзюдо) : автореф. ... докт. пед. наук : 13.00.02 (04). Київ, 2002. 41 с.
14. Ананченко К.В., Пакулін С.Л. Підвищення спортивної майстерності курсантів-єдиноборців Національної Академії Національної Гвардії України. 2014. URL: <https://cyberleninka.ru>.
15. Ашанин В.С., Литвиненко А.Н. Індивідуалізація техніко-тактичної підготовки в спортивних єдиноборствах. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка*. 2013. № 2. С. 102–107.
16. Ганзен В.А. Системные описания в психологии : научное пособие. Ленинград : Издательство Ленинградского университета, 1984. 176 с.
17. Глазов Л.Г. К вопросу о системном описании психики человека. *Психологические науки: теория и практика*. 2012. URL: <https://moluch.ru/conf/psy/archive/33/1339/>.

Palamarchuk Yu., Samoilenko O., Yashchuk S., Komar V., Khoroshun V. Theoretical aspects of development of pedagogical model of management of personal growth of sportsmen of high qualification – students of specialized educational institutions of a sports profile

The article is devoted to topical issues of theoretical construction of a modern Pedagogical model of leadership of personal growth of wrestling athletes (Sambo wrestlers) of high qualification, taking into account their training in specialized educational institutions of sports profile. The main purpose of this work is to develop a pedagogical model of leadership of personal growth of highly qualified wrestlers (students of specialized educational institutions of sports profile).

In accordance with the monitoring of scientific-methodical and special literature (Internet-resources) in the chosen direction of research (first stage of research), members of the research group found that most of the existing scientific achievements of leading scientists and practitioners are currently developed exclusively in the areas of optimal psychophysical form of athletes (students) to competitions of different levels, without taking into account the needs for self-educational activities in accordance with their chosen profession. It should be noted that the existing pedagogical structures, similar in structure, content and blocks, are not relevant and need to be improved.

The second stage of the study was devoted to the development of a pedagogical model of leadership in the personal development of highly qualified martial arts athletes (Sambo wrestlers, students of Specialized educational institutions of Sports profile), which includes the following components: goals of introduction of pedagogical system; tasks of educational (training) process; methods of organization and optimization of the pedagogical process; technology of accelerated personal growth with technical means of education; conditions of accelerated personal growth; selection of personality traits and special recommendations. It should be noted (expected) that the correct and balanced algorithmization of the construction of this Pedagogical model will ensure the personal growth of highly qualified wrestlers (graduates of Specialized educational institutions of Sports profile) without reducing their sports results.

We believe that to build a pedagogical system for managing the personal growth of wrestlers, taking into account the peculiarities of their training in higher education, it is advisable to organize an experimental study that will help fill the relevant components of the model of Pedagogical system for personal growth – its task and control systems, means of determining the features, specifics of expression of personal characteristics of wrestlers in higher education, the possibility of their formation, their value and features of the relationship with each other. Prospects for further research include a pedagogical experiment aimed at determining the effectiveness of the pedagogical model developed by members of the research group.

Key words: *wrestlers, students, educational process, personal growth, pedagogical model, professional competencies, training process.*